

JOHN KATZENBACH

ANALYTIK

JOHN KATZENBACH

ANALYTIK

2013

Copyright © 2002 by John Katzenbach
Translation © 2005 by Jiří Kobělka
Cover design © 2013 by DOMINO

Veškerá práva vyhrazena. Žádná část tohoto díla nesmí být reprodukována ani elektronicky přenášena bez předchozího písmeného souhlasu majitele autorských práv.

Z anglického originálu THE ANALYST,
vydaného nakladatelstvím Ballantine Books, New York 2003,
přeložil Jiří Kobělka
Odpovědná redaktorka: Karin Lednická
Jazykový redaktor: Vratislav Konečný
Korektura: Hana Bončková
Sazba: Dušan Žárský
Obálka: Emil Křížka
Vydání třetí, v elektronické podobě první
Vydalo nakladatelství DOMINO, Na Hradbách 3, Ostrava 1,
v květnu 2013

ISBN 978-80-7303-868-7

Kamarádům z ryb: Ann, Peterovi, Philovi a Lesliemu

DÍL I

NEVÍTANÝ DOPIS

V roce, kdy plně očekával svou smrt, strávil převážnou část svých třiapadesátých narozenin stejně jako většinu ostatních dní: posloucháním, jak si lidé stěžují na své matky. Na bezohledné matky, kruté matky, sexuálně vyzývavé matky. Na mrtvé matky, které v mysli svých dětí zůstávaly naživu. Na živé matky, které si jejich děti přály zabít. Zejména pan Bishop, slečna Levyová a opravdový smolař Roger Zimmerman, který sdílel svůj byt na Upper West Side a podle všeho i celý svůj život včetně živých snů s manipulační svárlivou hypochondričkou, jež jako by neměla v životě jiný cíl než zničit jakoukoliv skrovnou snahu svého syna o získání nezávislosti – ti všichni dnes plně využili vyhrazeného času k tomu, aby dštili jedovatou síru na ženy, které je přivedly na tento svět.

On těmto mocným výlevům vražedné nenávisti jen tiše naslouchal, tu a tam je přerušil naprosto neškodnou poznámkou, avšak ani jednou nepřerušil tok vzteku, který se na něj valil z pohovky. Po celou tu dobu si nepřál nic jiného, než aby se alespoň jeden z jeho pacientů zhluboka nadechl, na okamžik odstoupil od své zloby a poznal, oč ve skutečnosti jde: o zlobu na sebe samotného. Ze zkušenosti a výcviku ovšem zároveň věděl, že po letech zatrpklého řečnění v podivně izolovaném světě psychoanalytikovy ordinace dospějí všichni – dokonce i nebohý, zoufalý a ochromený Roger Zimmerman – k tomuto poznání sami.

Den jeho narozenin, jenž mu tím nejpřímějším možným způsobem připomněl jeho smrtelnost, ho nicméně přiměl k zamyšlení, zda mu bude na tomto světě dopřán dostatek času, aby zažil okamžik, kdy některý z jeho pacientů dospěje k usmíření se sebou samotným, což je psychoanalytikova heuréka. Jeho otec totiž krátce po svých třiapadesátých narozeninách zemřel, když mu vypovědělo službu srdce oslabené mnohaletým intenzivním kouřením a stresem, a toto vědomí jako by nyní nenápadně, ale o to zlovorněji číhalo v podvědomí jeho syna. A tak když se nepříjemný Roger Zimmerman profňukal a prokňoural k posledním několika minu-

tám závěrečné terapie dnešního dne, byl doktor Frederick Starks lehce rozptýlen a nevěnoval náležitou pozornost slabému trojímu zazvonění zvonku, který nechal instalovat v čekárně.

Forma zazvonění odpovídala standardnímu signálu příchodu pacienta. Každému novému klientovi se před první terapií dostalo poučení, že má při příchodu zazvonit dvakrát krátce a potřetí dlouze. Tím se mělo jeho zvonění odlišit od případných řemeslníků, odpočtářů plynu a elektřiny, sousedů nebo pracovníků zásilkových služeb, kteří se mohli u dveří rovněž objevit.

Aniž změnil polohu, pohlédl doktor Starks na svůj diář položený vedle hodin, které stály na stole za pohovkou tak, aby na ně pacient neviděl. Kolonka šesté hodiny večerní zela prázdnotou a ciferník hodin ukazoval za dvanáct minut šest. Roger Zimmerman jako by na pohovce strnul.

„Myslel jsem, že jsem každý den poslední.“

Starks neodpověděl.

„Nikdo už po mně nikdy nešel, aspoň si na to nepamatuju. Ani jednou. To jste si změnil rozpis, aniž jste mi to oznámil?“

Starks ani tentokrát nereagoval.

„Nelíbí se mi představa, že tu máte ještě někoho po mně,“ prohlásil Zimmerman rozhodně. „Chci být poslední.“

„Proč asi máte takový pocit?“ dotázal se Starks konečně.

„Protože být poslední je určitým zvláštním způsobem totéž jako být první,“ odpověděl Zimmerman nevrlym tónem, který naznačoval, že tak očividnou věc musí přece chápat každý idiot.

Starks přikývl. Zimmerman právě formuloval úchvatný a přesný postřeh. Jak už to však u tohoto nebožáka mělo zřejmě navždy zůstat pravidlem, učinil tak až v samotném závěru terapie. Nikoliv na počátku, kdy o něm ještě mohli rozvést plodnou padesátiminutovou diskusi. „Pokuste se ke mně s tou myšlenkou přijít i zítra,“ řekl Starks. „Můžeme se odpíchnout od ní. Obávám se, že dnes už náš čas vypršel.“

Zimmerman zaváhal a teprve poté se vztyčil do sedu. „Zítra? Opravte mě, jestli se pletu, ale zítra je poslední den, než se stejně jako každý pitomý rok vypaříte na tu svou přiblblou srpnovou dovolenou. Takže k čemu mi to bude?“

Také tentokrát setrval Starks v mlčení a nechal otázku vznášet se v prostoru nad pacientovou hlavou. Zimmerman si hlasitě odfrkl. „Ten, kdo tam stojí, je asi zajímavější, než jsem já, co?“ prohlásil hořce, přehodil si nohy přes pohovku a zvedl hlavu k psychoanalytikovi. „Nelíbí se mi, když je něco jinak,“ řekl zostra. „Vůbec se mi to nelíbí.“ Vrhhl na Starkse krátký nabroušený pohled, postavil se, zatřásl rameny a nasadil ošklivě mrzoutský výraz. „Má to být pokaždé stejné. Přijdu, lehnu si a začnu mluvit. Každý den poslední pacient. Takhle to má být. Nikdo nemá rád změnu.“ Povzdechl si, ale tentokrát v tom nebyla odevzdanost, nýbrž zřetelná dávka zlosti. „No dobrá. Takže zítra. Poslední terapie, než si odjedete do té Paříže, na Cape Cod, na Mars, nebo kam to máte namířeno, a mě tu necháte samotného.“ Zimmerman se zprudka otočil a významně odkráčel přes malou ordinaci ke dveřím, aniž se jedinkrát ohlédl.

Starks na okamžik setrval v křesle a poslouchal slabý zvuk rozezlených kroků, které se rozléhaly na chodbě před ordinací. Nato se postavil, protáhl si věkovité klouby a svaly, které mu během odpoledne stráveného vsedě za pohovkou ztuhly a ztvrdly, a vyrazil ke vchodu do ordinace – ke druhým dveřím, které vedly do jeho skromné čekárny. Díky zvláštnímu a neobvyklému uspořádání byla tato místnost hned v několika ohledech jedinečná a představovala vlastně jediný důvod, proč si Starks v roce, kdy ukončil nemocniční stáž, pronajal právě tento byt, zřídil si v něm soukromou praxi a vydržel zde více než čtvrtstoletí.

Ordinace měla troje dveře: jedny vedly do vestibulu, z něhož Starks udělal drobnou čekárnu, druhé ústily přímo na chodbu s byty a třetí jej oddělovaly od nevelké kuchyňky, obývacího pokoje a ložnice, které tvořily zbytek jeho domova. Jeho ordinace tak představovala jakýsi osobní ostrov, z něhož vedly portály do jiných světů. Starks ji často pokládal za svého druhu podsvětí, za most mezi různými realitami. Tato představa se mu líbila, protože věřil, že odloučení ordinace od velkého světa venku mu pomáhá usnadňovat práci.

Neměl tušení, který z jeho pacientů se dnes vrátil, aniž si sjednal schůzku. Momentálně si nevybavoval jediný případ, kdy by to některý pacient udělal – za celou jeho mnohaletou praxi.

Stejně tak si nedokázal představit, který z jeho pacientů by mohl prodělávat natolik závažnou krizi, že ho donutila k tak nečekanému posunu ve vztahu mezi analytikem a analyzovaným. Starks stavěl léčbu na rutině, na rutině a dlouhodobosti, kdy již samotná váha slov vyřčených v umělé, leč absolutní posvátnosti analytikovy kanceláře nakonec vydláždila cestu k pochopení. V tom měl Zimmerman pravdu. Změna byla proti srsti. Starks tedy rázně vyrazil přes ordinaci se směsicí očekávání a lehkého znepokojení z představy, že do jeho života, který – jak se často obával – se stával až příliš netečným a navýsost předvídatelným, náhle vstoupilo cosi potenciálně naléhavého.

Otevřel dveře do čekárny a zadíval se před sebe.

Místnost byla prázdná.

Starks na okamžik pocítil zmatek a propadl představě, že se mu zvonění pouze zdálo. Zvonek však zaslechl i pan Zimmerman a také on v něm rozpoznal smluvený signál, který prozrazoval, že v čekárně je přítomen někdo známý.

„Haló?“ řekl Starks, přestože ho zde očividně nemohl nikdo slyšet.

Cítil, jak se mu překvapením vraští čelo, a upravil si na nose brýle s tenkými drátěnými obroučkami. „Zvláštní,“ prohlásil nahlas. V tom okamžiku si všiml obálky ležící na sedátku jediné židle s tuhým opěradlem, kterou sem umístil pro pacienty čekající na terapii. Pomalu si povzdechl, dlouze zavrtěl hlavou a pomyslel si, že tohle je snad až příliš afektované i na poměry jeho stávající skladby pacientů.

Přistoupil k obálce a zvedl ji. Na vnější straně bylo strojopisem natukáno jeho jméno.

„Jak neobvyklé,“ řekl hlasitě. Na okamžik zaváhal, otevřel dopis, zvedl si ho k čelu, jako to dělával Johnny Carson, když ztělesňoval roli okultistického poplety, a pokusil se odhadnout, který z jeho pacientů mu dopis zanechal. Takový čin však nebyl podobný žádnému ze zhruba dvanácti klientů, kteří k němu pravidelně docházeli. Všichni s oblibou ventilovali své nářky na to, co vnímali jako jeden dlouhý sled nepřístojností a křivd, přímo a opakovaně, což bylo sice někdy otravné, ale zároveň to tvořilo nedílnou součást procesu léčby.

Starks roztrhl obálku a vytáhl dva strojem popsané archy papíru. Přečetl pouze první řádek:

Vše nejlepší k 53. narozeninám, doktore.

Dnešním dnem jste vykročil vstříc své smrti...

Starks se zprudka nadechl. Zatuchlý vzduch v bytě v něm vyvolal závrať a on se rychle přidržel zdi, aby neztratil rovnováhu.

Doktor Frederick Starks, muž profese vyžadující vhléd do lidského nitra, bydlel sám a pronásledovaly ho vzpomínky ostatních.

Přistoupil k malému starožitnému stolu z javorového dřeva, který dostal před patnácti lety jako dárek od manželky. Od její smrti uplynuly tři roky, a když se Starks posadil za stůl, připadalo mu, že stále slyší její hlas. Rozložil oba archy před sebe na pracovní plochu. Pomyslel si, že od doby, kdy se naposledy něčeho bál, uplynulo už deset let, a ani tehdy to navíc nebylo nic jiného než diagnóza, kterou onkolog sdělil jeho manželce. Onen nezvyklý pocit sucha a hořkosti na jazyku byl dnes nicméně stejně nevíтанý jako zrychlený tlukot srdce, které mu překotně bušilo v hrudi.

Starks se na vteřinku či dvě uvolnil a trpělivě vyčkával, až se mu pozvolna zpomalí tep. V podobných okamžicích si naléhavě uvědomoval své osamění a nenáviděl zranitelnost, kterou v něm tato samota vyvolávala.

Ricky Starks – jen málokdy dával komukoliv najevo, o kolik má tuto školním hřištěm a univerzitními koleji zavánějíci neformální zkratku svého křestního jména raději než libozvučnější „Frederick“ – byl mužem řádu a nezbytné rutiny. Pravidelnosti byl oddán způsobem, který hraničil s náboženstvím a rozhodně překračoval definici posedlosti; zastával názor, že pouze vpuštěním racionality do svého každodenního života se může bezpečně vyrovnat s vřavou a chaosem, kterou k němu den co den vnášeli jeho pacienti. Fyzicky to byl drobný muž, jemuž do metru osmdesáti chybělo přibližně pět centimetrů a který svému útlému asketickému tělu pomáhal každodenní rychlou chůzí během polední přestávky a tvrdošíjným odmítáním sladkostí a zmrzliny, byť obojí ve skrytu duše zbožňoval.

Nosil brýle, což u muže jeho věku nebylo nic neobvyklého, avšak on si přesto zakládal na drobném detailu, že má stále minimální počet dioptrií. Stejně tak si ovšem zakládal na skutečnosti, že ačkoliv mu řídly vlasy, na čele mu stále rostly zpříma jako pšenice na prérii. Přestal kouřit a vzácnou sklenici vína si dopřál pouze příležitostně, když potřeboval večer usnout. Byl to muž, jenž přivykl své samotě a nerozpakoval se povečeřet v restauraci sám nebo sám zhlédnout nějakou broadwayskou produkci či nejnovější film. Byl přesvědčen, že inventář jeho těla i mysli se nachází ve výtečném stavu. Většinu času si připadal mnohem mladší, než skutečně byl. Zároveň si však naléhavě uvědomoval, že právě vstupuje do roku, v němž jeho otec přestal žít, a přestože tento postřeh postrádal jakoukoliv logiku, Starks byl odjakživa přesvědčen, že se ani on nedožije více než třiapadesáti let, jako by něco takového bylo vůči otci nespravedlivé či nějakým způsobem nepřístojné. Jenže já ještě nejsem připraven zemřít, pomyslel si ve zcela opačném duchu, když se znovu zadíval na první slova dopisu.

Četl pomalu dál, přičemž se u každé věty zastavil a nechal v sobě zapustit kořeny děsu a znepokojení.

Existuji někde ve tvé minulosti.

Zničils mi život. Možná nevíš jak, proč nebo kdy, ale udělals to. Vnesls do každé mé vteřiny neštěstí a smutek. Zničils mi život. A já jsem teď plně odhodlán zničit ten tvůj.

Ricky Starks se znovu zprudka nadechl. Žil ve světě, kde byly falešné hrozby a předstírané sliby běžné, avšak nyní okamžitě poznal, že slova na papíře před ním se diametrálně liší od zašmodrchaných deklamací, které byl zvyklý dennodenně slýchat.

Zpočátku jsem si myslel, že bych tě měl jednoduše zabít, abych srovnal skóre. Pak jsem si ale uvědomil, že by to bylo prostě příliš snadné. Jsi až dojemně bezbranný cíl, doktore. Během dne nezamykáš dveře. Od pondělí do pátku chodíš na stále stejnou procházku po stále stejné trase. Také o víkendech jsi až podivuhodně předvídatelný, včetně těch svých nedělních vycházek pro Timesy, bagetu s cibulí a oříškovou kávu se dvěma cukry a bez mléka v oné snobské kavárně dva bloky jižně od tvého

bytu. Bylo by to přílišně snadné. Sledovat tě a zabít by nepředstavovalo příliš velkou výzvu. A vzhledem k tomu, jak snadno by se taková vražda dala zařídit, jsem si nebyl jist, že by mi přinesla nezbytnou satisfakci.

A tak jsem se rozhodl, že bude lepší, když se zabiješ sám.

Ricky Starks se znepokojeně ošil. Cítil, jak ze slov před ním stoupá žár, jako když v kamnech chytne plamen, a jak ho olizuje na čele a na tvářích. Měl vyprahlé rty, přes které si bezvýsledně přejížděl jazykem.

Zabij se, doktore.

Skoč z mostu. Vystřel si mozek pistolí.

Skoč do cesty autobusu. Vrhni se pod vlak metra. Zapni si sporák a sfoukni plamen. Najdi si pohodlný trám a oběs se. Metoda, kterou si zvolíš, závisí výhradně na tobě.

Ale je to tvoje nejlepší šance.

Tvoje sebevražda bude vzhledem k přesným okolnostem našeho vztahu mnohem příhodnější. A bezpochyby bude i uspokojivějším způsobem, jak splatit svůj dluh vůči mně.

Takže tady jsou pravidla hry, kterou budeme hrát: od zítřka šesti hodin ráno máš přesně patnáct dní, abys zjistil, kdo jsem. Pokud se ti to podaří, musíš si zaplatit jeden z těch drobných jednosloupkových inzerátů, které se táhnou na podvalu titulní stránky New York Times, a otisknout tam moje jméno. To je všechno: stačí otisknout moje jméno.

Pokud se ti to ovšem nepodaří, tak..., jářku, právě tady začne zába-va. Jistě ti neuniklo, že druhá stránka tohoto dopisu obsahuje jména dvaapadesáti tvých příbuzných. Jejich věkové rozpětí sahá od sotva šestiměsíčního novorozence, dítěte tvé prapraneteře, až po tvého bratrance, wallstreetského investora a mimořádně zdatného kapitalistu, který je stejně vyhaslý a nudný jako ty. Pokud se ti nepodaří zveřejnit inzerát, jak jsem ti právě nastínil, zbývají ti dvě možnosti: buďto se okamžitě zabiješ, anebo zničím jednoho z těchto nevinných lidí.

Zničím.

Jak fascinující slovo. Mohlo by znamenat finanční zkázu. Mohlo by znamenat společenské znemožnění. Mohlo by znamenat psychologické znásilnění.

A mohlo by taky znamenat vraždu. Je na tobě, aby sis s tím lámal hlavu. Můžu si vybrat někoho mladého, anebo někoho starého. Muže, anebo ženu. Boháče, anebo chudáka.

Můžu ti slíbit jen to, že půjde o událost, ze které se tihle lidé – ani jejich milovaní – nikdy nevzpamatují, i kdyby strávili u psychoanalytika bůhvíkolik roků. A ať je to, co chce, ty prožiješ všechny vteřiny a minuty, které ti na tomhle světě zbývají, s vědomím, že jsi to zapříčinil jen a pouze ty.

Ledaže bys ovšem zaujal poctivější přístup a zabil sám sebe jako první, čímž bys zachránil život tomu cíli, který jsem si k tomuto osudu zvolil.

Takže máš na vybranou: moje jméno, anebo tvůj nekrolog. Pocho-pitelně ve stejných novinách.

A na důkaz délky svých prstů a rozsahu svých plánů ti sděluji, že jsem se dnes obrátil na jedno ze jmen na seznamu s navýsost skromným malým sdělením. Naléhavě bych ti doporučil, abys strávil zbytek tohoto večera vyslíděním, kdo a jak byl osloven. V takovém případě se budeš rá-no moci bez otálení pustit do plnění hlavního úkolu, který před tebou sto-jí. I když po pravdě řečeno nečekám, že se ti odhalit mou totožnost po-daří.

A tak abych ti dal najevo, že jsem hravý typ, rozhodl jsem se ti v průběhu příštích patnácti dnů poskytnout čas od času nějaké to vo-dítko. To jen, aby byla naše hra zajímavější, přestože bystrý a intuitivní chlapík, jako jsi ty, bezpochyby předpokládá, že celý tento dopis je vodítky prostoupen. Tady máš nicméně malý předkrm, a navíc úplně zadarmo.

Dříve byl život zábava a štěstí,
Matka s otcem a malou ratolestí.
Krušné časy však poté nastaly,
Když můj otec odplul do dáli.

Poezie není moje silná stránka.

Nenávist ano.

Můžeš mi položit tři otázky. Otázky na „ano“ nebo „ne“, prosím. Použij k tomu tutéž metodu: inzerát na titulní straně New York Times.

Já ti pak do čtyřiařiceti hodin odpovím ve svém vlastním stylu. Hodně štěstí. Možná by sis také mohl najít čas na přípravy k pohřbu. Zpopelnění je zřejmě vhodnější než komplikovaný proces ukládání do

země. Víím, jak moc nemáš rád kostely. Obracet se na policii nepokládám za příliš chytrý nápad. Pravděpodobně by se ti vysmáli, což by tvoje ješitnost podle mého názoru zvládala jen s obtížemi. A dost možná by mě to ještě více rozlítilo, přičemž ty už jsi teď určitě lehce znejistěl z otázky, do jaké míry jsem skutečně psychicky labilní. Mohl bych reagovat naprosto nevyzpytatelně, celou řadou docela ošklivých způsobů.

Jednou věcí si však můžeš být absolutně jist: můj hněv nezná hranic.

Dopis byl podepsán hůlkovým písmem: RUMPLESTILTSKIN

Ricky Starks se tvrdě opřel o židli, jako by ho zloba vyzařující ze slov na stránce dokázala udeřit do tváře jako zařatá pěst. Vyskočil, zamířil k oknu a pootevřel je, aby do ticha malého pokoje vpustil zvuky velkoměsta unášené nečekaným pozdně červencovým větrem, jenž prozrazoval, že se možná blíží večerní bouřka. Nadechl se a hledal ve vzduchu něco, co by mu poskytlo pocit úlevy před žárem, který se ho zmocnil. O pár bloků dál slyšel pronikavý vrískot policejní sirény a neutuchající disharmonický sled troubících klaksonů, který jako by na Manhattanu tvořil pozadový šum. Dvakrát či třikrát se zhluboka nadechl, opět zavřel okno a přiskřípl jím všechny venkovní zvuky normálního městského života.

Znovu se otočil k dopisu.

Jsem v průšvih, pomyslel si. Zpočátku si však nebyl jist, jak hluboký tento průšvih je.

Uvědomil si, že mu někdo nevybíravě vyhrožuje, ovšem parametry této hrozby byly dosud nejasné. Významná část jeho já stále sverpě trvala na tom, aby dokument ležící na psacím stole nebral v úvahu. Aby jednoduše odmítl hrát hru, která jako hra ani příliš nepůsobila. Starks si odrkl a nechal tuto myšlenku vykvést. Veškerý jeho výcvik i zkušenosti nasvědčovaly tomu, že ze všeho nejrozumnějším postupem bude nedělat nic. Analytik koneckonců mnohdy zjišťuje, že trvalé mlčení a odmítání reagovat i na to nejprovokativnější a nejurážlivější chování pacienta bývá nejchytřejší cestou, jak se dobrat psychologické pravdy v pozadí takového jednání. Postavil se a dvakrát obešel stůl jako pes, který zavěťřil neobvyklý pach.

Když ho obcházel podruhé, zastavil se a znovu se zahleděl na stránku plnou slov.

Zavrtěl hlavou. Tohle nepůjde, uvědomil si. Na okamžik se ho zmocnil obdiv k pisatelově důmyslnosti. Bylo mu jasné, že hrozbu typu: „Já tě zabiju,“ by Ricky přijal s nezainteresovaností hraničící se znučením. Koneckonců žil dlouho a docela dobře, takže pohružka zabitím na něj jako na muže středního věku nedělala příliš hluboký dojem. On však ničemu podobnému nečelil. Hrozba, které čelil, byla nepřímější. Pokud by setrval v nečinnosti, měl trpět někdo jiný. Někdo nevinný a se vši pravděpodobností i někdo mladý, protože mladí lidé bývají zranitelnější.

Ricky ztěžka polkl. Vyčítal bych si to a zbytek života bych prožil ve skutečném utrpení, pomyslel si.

V tom měl pisatel absolutní pravdu.

Anebo se můžu zabít. Starks znovu ucítil náhlou pachutí v ústech. Sebevražda by byla popřením všech jeho zásad, celého jeho života. Tušil, že osoba, která se podepsala jako *Rumplestiltskin*, to dobře ví.

Zčistajasna si připadal, jako by ho postavili před soud.

Znovu začal přecházet po ordinaci a vyhodnocovat dopis. Jakýsi silný hlas v jeho nitru chtěl zaujmout odmítavý přístup, odbytí existenci dopisu pouhým pokrčením ramen, označit ho za nadsázku a výplod něčí fantazie bez sebemenšího zakotvení v realitě, leč zjistil, že to nedokáže. *To, že ti něco není po chuti, ještě neznamená, že bys to měl ignorovat*, připomínal si v duchu.

Zároveň ho však vůbec nenapadlo, jak by měl reagovat. Přestal přecházet po místnosti a vrátil se na židli. Je to šílenství, pomyslel si. Jenže šílenství se zřetelným nádechem geniality, protože mě dokáže přimět, abych se k němu připojil.

„Měl bych zavolat policii,“ řekl Starks hlasitě. Pak se ovšem zarazil. A co jí řeknu? Vytočím 911 a začnu vykládat nějakému otupělému a přízemnímu seržantovi, že jsem obdržel výhrůžný dopis? A pak budu poslouchat, jak se mě ptá: *No a?* Podle Rickyho nejlepšího úsudku neporušil pisatel žádný zákon. Ledaže by bylo ponoukání k sebevraždě nějakým způsobem trestné. Takže vydírání? O jaký druh zločinu by tu vlastně mohlo jít? uvažoval Starks. Blesklo mu hlavou, že zavolá právníkovi, ale vzápětí po-

chopil, že situace, kterou Rumplesstiltskin svým dopisem navodil, nemá charakter právního sporu. Kdosi se mu postavil na jeho vlastním hřišti. Hra, kterou mu navrhl, přitom vyžadovala intuici a psychologický vhled; byla to hra na emoce a na strach. Ricky zavrtěl hlavou a řekl si v duchu: Na tomhle kolbišti se dokážu pohybovat.

„Takže co už víš?“ promluvil sám k sobě do prázdné místnosti.

Že někdo zná můj denní řád. Ví, jakým způsobem pouštím do ordinace pacienty. Ví, kdy si dělám polední přestávku. Jak trávím víkendy. Dokonce byl natolik chytrý, že se mu podařilo sestavit seznam mých příbuzných. To už vyžadovalo jistou duchaplnost.

Ví, kdy mám narozeniny.

Starks se znovu zostra nadechl. Někdo mě studoval.

Nevěděl jsem o tom, ale někdo mě sleduje. Měří si mě. Věnoval značný čas a úsilí vytvoření této hry a nenechal mi mnoho času na protitahy.

Starksův jazyk byl stále suchý a rty vyprahlé. Náhle dostal obrovskou žízeň, avšak odmítal opustit svatyni své ordinace, aby si v kuchyni natočil sklenici vody.

„Co jsem provedl, že mě někdo takhle nenávidí?“ zeptal se sám sebe.

Ta otázka ho zasáhla jako rychlý úder do žaludku. Ricky si uvědomoval, že také on trpí arogancí mnoha lidí, kteří mají v popisu práce starat se o druhé: také on byl přesvědčen, že díky pochopení a přijímání existence ostatních lidí vnáší do svého malého koutku světa dobro. Představa, že mohl v někom zasít tak obludné semeno nenávisti, ho tudíž mimořádně znepokojovala.

„Kdo jsi?“ zeptal se naléhavě dopisu. Okamžitě začal v duchu probírat seznam svých pacientů, který se táhl přes několik desítek let, ale pak toho stejně rychle nechal. Bylo mu jasné, že to nakonec bude muset udělat – že bude muset být systematický, disciplinovaný a zarputilý –, avšak zatím nebyl na takový krok připraven.

Na roli svého vlastního policisty si nepřipadal dostatečně kvalifikovaný. Pak ovšem zavrtěl hlavou, neboť si uvědomil, že tomu tak ve skutečnosti není. Celá léta byl přece svého druhu detektivem. Rozdíl spočíval prakticky jen v povaze zločinů, které zkoumal, a v metodách, jež používal. Lehce povzbuzen touto myšlenkou se Ricky Starks opět posadil za stůl, sáhl do horní zásuvky na

pravé straně a vytáhl z ní starý adresář v kožených deskách, který byl na okrajích tak roztřepený, že ho pohromadě držela jen gumová páska. Pro začátek, řekl si v duchu, bych mohl najít příbuzného, kterého ten člověk kontaktoval. Určitě je to bývalý pacient, přemýšlel Ricky dál, který u mě nedokončil terapii a upadl do deprese. Někdo, kdo si po řadu let uchoval téměř psychotickou fixaci. Ricky měl za to, že při troše štěstí a jednom či dvou pošouchnutích správným směrem od příbuzného, kterého pisatel kontaktoval, se mu nakonec podaří tohoto svého zneuznaného bývalého pacienta identifikovat. Rázně se pokoušel sám sobě namluvit, že pisatel dopisu – Rumpelstiltskin – k němu ve skutečnosti natahuje ruku o pomoc. Pak ovšem tuto nicotnou myšlenku téměř stejně rychle zavrhl. Zvedl adresář a přemýšlel o pohádkové postavě, jejímž jménem se autor dopisu podepsal. Jak kruté, pomyslel si. Rumpelstiltskin neboli Rampelník, kouzelný skřítek s černým srdcem, kterého sice nikdo nepřelstí, ale jenž nakonec prohraje pouze kvůli své smůle. Ani tento postřeh Starksově náladě nijak nepřidal.

Dopis na psacím stole jako by před ním žhnul.

Ricky pomalu pokýval hlavou. Vždyť ti toho tolik sděluje, opakoval si umíněně. Dej si slova na stránce do spojitosti s tím, co už pisatel udělal, a ke zjištění jeho totožnosti už bude nejspíš zbývat jen krůček.

Odstrčil tedy dopis na stranu, otevřel adresář a vyhledal v něm telefonní číslo prvního příbuzného na pisatelově dvaapadesátičlenném seznamu. Lehce se zašklebil a začal na telefonním ciferníku vytukávat číslice. V posledních deseti letech udržoval se svými příbuznými jen pramalý kontakt a tušil, že nikdo z nich nebude z jeho telefonátu nikterak nadšen. Zvláště až pochopí jeho podstatu.

Ricky Starks se pokládal za pozoruhodně nezpůsobilého pro páčení informací z příbuzných, kteří neskrývají překvapení, že slyší jeho hlas. Byl zvyklý dusit vše, co v ordinaci zaslechne od pacientů, hluboko ve svém nitru a držet všechny své postřehy a dojmy na uzdě. Když tedy nyní vytáčel číslo za číslem, připadal si, že se ocitl na neznámém a veskrze nepříjemném území. Nedokázal si v duchu sestavit verbální scénář, jehož by se během telefonátu mohl držet, nějaký standardní pozdrav následovaný stručným vysvětlením, proč vlastně volá. Místo toho slyšel ve svém hlase jen váhavost a nerozhodnost, a tak mu nezbývalo než se nějak proklopýtat přes otřepané uvítací fráze a pokusit se z příbuzných vymoci odpověď na tu nejhlupejší možnou otázku: Nestalo se vám něco neobvyklého?

V důsledku toho se celý jeho večer skládal z řady vskutku otravných telefonních rozhovorů. Příbuzní byli buďto nepříjemně překvapeni, že se jim ozývá, zklamaně zvědaví, proč jim po takové době zčistajasna telefonuje, anebo jednoduše neomalení. Každý z těchto kontaktů obsahoval jistou dávku příkrosti a nejednou byl Ricky ostře odmítnut. Vyslechl si rovněž několik lapidárních: „Co to má všechno znamenat?“ na kteroužto otázku zalhal, že jeden jeho bývalý pacient se nedopatřením dostal k seznamu jeho příbuzných a on si teď dělá starosti, aby se je nepokusil kontaktovat. Přitom se ovšem nezmínil o možnosti, že by příbuzným mohl někdo vyhrožovat, což byla při hlubším zamyšlení pravděpodobně největší lež ze všech.

Pomalou se blížila desátá hodina večerní, s jejímž uplynutím se Ricky obvykle chystal ke spánku, a na seznamu příbuzných stále ještě zbývalo hodně přes dvacet jmen. Z dosud prověřených jmen se mu zatím u žádného nepodařilo odhalit nic natolik mimořádného, že by to vyžadovalo bližší zkoumání. Zároveň však nutně musel pochybovat o svých dotazovacích schopnostech. Podivná mlhavost Rumplestiltskinova dopisu v něm vyvolávala obavy, že

mu nějaká souvislost mohla jednoduše uniknout. Stejně tak bylo možné, že některý z příbuzných, jehož pisatel dopisu ve skutečnosti kontaktoval, neřekl Rickymu během stručného večerního telefonátu pravdu. V několika případech mu navíc telefon nikdo nezvedl, což bylo neméně skličující – celkem třikrát musel zanechat na záznamnících nabubřelý a tajuplný vzkaz.

Odmítal se poddat přesvědčení, že dnešní dopis je pouhou šarádou, ačkoliv by to rozhodně bylo milé. Měl ztuhlá záda. Nejedl a měl hlad. Bolela ho hlava. Přejel si rukou ve vlasech, promnul si oči a vytočil další číslo, přestože mu ve spáncích bušilo jakési vyčerpané napětí. Bolest hlavy nicméně pokládal za jistou formu pokání za nečekané zjištění, jež během telefonátů učinil: totiž, že se mu většina rodiny odcizila a izolovala.

Trest za zanedbávání, pomyslel si Ricky a vytočil telefonní číslo jedenadvacátého jména na seznamu, který mu poskytl Rumples-tiltskin. Pravděpodobně bylo od počátku nerozumné očekávat, že některý z příbuzných uvítá nenadálý kontakt po tolika letech mlčení, což platilo zejména pro vzdálenější členy rodiny, s nimiž měl Ricky tak málo společného. Více než jeden příbuzný se při vyslechnutí Rickyho jména zarazil, jako by se je snažil někam zařadit. V podobných odmlkách si Ricky připadal jako středověký poustevník, který právě slezl z vrcholku hory, případně jako medvěd v prvních minutách po dlouhém zimním spánku.

Dvacáté první jméno mu připadalo pouze vágně povědomé. Ricky se úporně soustředil a snažil se přiřadit shluku písmen na stránce před sebou nějakou podobu a poté i postavení. Nakonec se mu v hlavě pomalu složil obraz. Jeho starší sestra, která před deseti lety zemřela, měla dva syny a toto byl ten starší. Což znamenalo, že Ricky byl formálně vzato jeho strýc, třebaže se od sestřina pohřbu s žádnou neteří ani synovcem nestýkal. Napnul mozek a pokusil se rozpomenout i na něco dalšího než jen na jeho vzhled. Mělo jméno na seznamu manželku? Rodinu? Dělalo kariéru? Kdo to vlastně je?

Ricky zavrtěl hlavou. Šlapal vodu. Člověk, s nímž nyní potřeboval navázat kontakt, měl v jeho očích méně osobitosti než jméno vytržené z telefonního seznamu. Pocítil na sebe vztek. To není možné, naléhal sám na sebe, něco by sis přece měl pamatovat.

Představil si svou o patnáct let starší sestru. Vzhledem k tomuto propastnému věkovému rozdílu tak sice vyrůstali jako členové téže rodiny, ale jejich životy se odvíjely na naprosto rozdílných oběžných drahách. Sestra byla nejstarší; narodila se nedopatřením, což jí paradoxně navždy přisoudilo roli rodinného mazánka. Bývala básnířkou, která v padesátých letech vystudovala jednu zámožnou ženskou univerzitu, nastoupila do vydavatelství a pak se úspěšně provdala za podnikového právníka z Bostonu. Její dva synové bydleli v Nové Anglii.

Ricky se znovu zadíval na jméno na seznamu před sebou. Jako adresa byl uveden Deerfield ve státě Massachusetts se směrovým číslem 413. Rickyho náhle zaplavila vzpomínka. Sestřin syn působil v tomto městě jako profesor na soukromé škole. Ale co učí? Ricky si namáhal závit. Odpověď se dostavila za několik vteřin: dějepis. Dějiny Spojených států. Ricky na okamžik pevně zavřel oči a poskládal si v duchu obrázek: malý šlachovitý muž v tvídovém saku, v brýlích se slonovinovými obroučkami a s rychle řídnoucími plavými vlasy. Muž, jehož manželka je o dobrých pět centimetrů vyšší než on.

Povzdechl si a vybaven alespoň tímto drobným balíčkem informací hmátl po telefonu.

Vytočil číslo a přečkal nejméně šest zazvonění, než se mu ozval hlas, jenž v sobě obsahoval nezaměnitelně mladistvý tón. Hluboký, ale horlivý.

„Haló?“

„Ahoj,“ řekl Ricky. „Snažím se sehnat Timothyho Grahama. Tady je strejda Frederick. Doktor Frederick Starks.“

„Tady Tim mladší.“

Ricky zaváhal a pak pokračoval: „Nazdárek, Time mladší. Myslí, že my dva jsme se ještě nesetkali...“

„Ale jo, setkali. Jednou. Vzpomínám si na to. Na babiččině pohřbu. Seděl jsi v kostele ve druhé řadě přímo za mými rodiči a říkal jsi tátovi, že je dobře, že to babičce moc dlouho netrvalo. Vzpomínám si, žeš to říkal, protože jsem to v té době nechápal.“

„Ale to ti muselo být...“

„Sedm.“

„A teď je ti...“

„Bude mi sedmnáct.“

„Tak to máš dobrou paměť, když si vzpomínáš na jediné setkání.“

Mladík nad tímto konstatováním chvíli uvažoval a poté odvětil: „Babiččin pohřeb ve mně zanechal hluboký dojem.“ Dále to nerozváděl a změnil téma. „Ty chceš mluvit s tátou?“

„Ano. Jestli je to možné.“

„Proč?“

Ricky si pomyslel, že tato otázka je u někoho tak mladého poněkud neobvyklá. Ne snad v tom, že by Timothy mladší chtěl být s důvodem telefonátu obeznámen – to byla přirozená vlastnost mládí –, nýbrž v tom, že v daném kontextu vyzněla jeho otázka poněkud ochránářsky. Ricky se domníval, že většina výrostků by v této situaci jednoduše zaječela na otce, aby si vzal telefon, a vrátila se k rozdělané činnosti, ať už by to bylo sledování televize, psaní domácích úkolů nebo hraní videoher, poněvadž nenadálý telefonát starého a vzdáleného příbuzného rozhodně nepatřil k položkám, které by v jejich životě figurovaly bůhvíjak vysoko.

„No, jde o takovou zvláštní věc,“ odpověděl.

„My tady máme zvláštní den,“ reagoval prasynovec.

Tato replika vzbudila Rickyho pozornost. „Jak to?“ zeptal se.

Mladík však na jeho otázku neodpověděl. „Nejsem si jistý, jestli s tebou táta zrovna teď bude chtít mluvit, pokud nebude vědět, o čem jde.“

„No,“ začal Ricky opatrně, „myslím, že to, co mu musím říct, by ho mohlo zajímat.“

Timothy mladší to chvíli vstřebával a pak odvětil: „Táta zrovna teď nemůže. Policie ještě neodjela.“

Ricky se rychle nadechl. „Policie? Stalo se něco?“

Prasynovec jeho otázku ignoroval a položil mu vlastní: „Proč voláš? Vždyť ses nám neozval už...“

„Mnoho let. Nejméně deset. Rozhodně ne od babiččina pohřbu.“

„No vidíš. Myslel jsem si to. Tak proč najednou zrovna teď?“

Rickyho napadlo, že chlapec má na svou podezíravost právo. Zahájil tedy naučený proslov. „Jeden můj bývalý pacient – vzpomínáš si, že jsem lékař, Time, víd? – by se mohl pokusit kontaktovat některého z mých příbuzných. A přestože jsme v mnoha pří-

padech nebyli dlouhá léta ve styku, chci na to své příbuzné upozornit. Proto volám.“

„Jaký pacient? Ty jsi psychiatr, že jo?“

„Psychoanalytik.“

„A tenhle ten tvůj pacient... je nebezpečný? Nebo šílený? Nebo obojí?“

„Myslím, že tohle bych měl probrat s tvým tátou.“

„Už jsem ti říkal, že zrovna mluví s policií. Ale myslím, že už se chystají k odchodu.“

„Kvůli čemu mluví s policií?“

„Souvisí to s mou sestrou.“

„Co souvisí s tvou sestrou?“ Ricky se pokusil vybavit si dívčíno jméno a představit si její obličej, avšak rozpomněl se jen na jakési malé světlouhlavé děvčátko o několik let mladší než její bratr. Vzpomínal si, že na hostině po sestřině pohřbu seděli oba u okraje stolu a celí nesví v naškrobených tmavých šatech tiše, leč netrpělivě vyčkávali, až se zasmušilý tón rodinného setkání konečně rozptýlí a život se opět vrátí do normálu.

„Někdo ji sledoval...“ začal prasynovec, ale pak se zarazil.

„Myslím, že přece jen zajdu pro tátu,“ řekl rychle. Vzápětí Ricky zaslechl úder sluchátka o stůl a tlumené hlasy v pozadí.

Chvilí nato zvedla sluchátko další osoba a Ricky uslyšel hlas, který působil stejně jako synovcův, ale prozrazoval větší stupeň vyčerpání. Současně měl v sobě jakousi utrápenou naléhavost, jako by jeho nositel čelil značnému tlaku nebo byl zastižen ve chvíli bezradnosti. Ricky si zakládá na tom, že je odborníkem na hlasy – na jejich modulaci a tón, na volbu a rytmus slov –, protože je pokládá za neklamné signály či okna dávající nahlédnout do všeho, co se skrývá uvnitř. Mladíkův otec promluvil bez úvodu.

„Strejdo Fredericku? Tohle je nanejvýš neobvyklé a já zrovna řeším takovou drobnou rodinnou krizi, takže doufám, že máš něco opravdu důležitého. Co pro tebe můžu udělat?“

„Ahoj, Time. Omlouvám se, že tě takhle přepadám...“

„To je v pořádku. Tim mi říkal, že mě chceš před něčím varovat...“

„Svým způsobem. Dneska jsem obdržel dost záhadný dopis od člověka, kterého jsem kdysi zřejmě léčil. Jeho tón by někteří lidé

mohli označit za výhrůžný. Byl adresován především mně, ale kromě toho z něj vyplývalo, že jeho pisatel by se mohl pokusit kontaktovat některého z mých příbuzných. A tak obvolávám rodinu, abych na toho člověka upozornil příbuzné a zjistil, jestli už s ním někdo nepřišel do styku.“

Na lince nastalo vražedně chladné ticho, které trvalo téměř minutu.

„Co je to za pacienta?“ dotázal se Tim starší zostra, čímž navázal na otázky svého syna. „Je to někdo nebezpečný?“

„Já přesně nevím, kdo to je. Ten dopis nebyl podepsaný. Pouze předpokládám, že je to bývalý pacient, ale s jistotou to nevím. Faktem je, že to může být někdo jiný. S jistotou zatím nevím vůbec nic.“

„To zní mlhavě. Přespříliš mlhavě.“

„Máš pravdu. Omlouvám se.“

„Je ta hrozba podle tebe reálná?“

Ricky slyšel, jak se do synovcova hlasu vloudil jakýsi drsný, tvrdý podtón.

„To nevím. Ale očividně mě znepokojila natolik, že jsem vás začal obvolávat.“

„Oznámils to policii?“

„Ne. Na odeslání dopisu zřejmě není nic nezákonného, že jo?“

„Přesně totéž mi ti parchanti právě řekli taky.“

„Co prosím?“ vyhrkl Ricky.

„Policajti. Volal jsem na policii a oni si sem přijeli jen proto, aby mi nakonec oznámili, že nemůžou nic dělat.“

„Proč jsi volal na policii?“

Timothy Graham neodpověděl hned. Zřejmě se před odpovědí dlouze nadechl, ale místo aby ho to uklidnilo, mělo to na něj zcela opačný účinek – jako by to v něm uvolnilo stavidla křečovitě zadržovaného vzteku.

„Bylo to nechutné. Ten zvrhlík. Ten uslintaný úchylný zmrđ. Jestli se mi dostane do rukou, zabiju ho. Zabiju ho holýma rukama. Je ten tvůj bývalý pacient taky úchylný zmrđ, strejdo Fredericku?“

Náhly příval oplzlostí Rickyho poněkud zarazil. Připadalo mu, že se absolutně nehodí k tichému, uhlazenému a poněkud suchopárnému profesorovi dějepisu na exkluzivní a konzervativní střed-

ni škole. Odmlčel se, poněvadž zpočátku stejně nevěděl, jak odpovédět.

„Já nevím,“ řekl nakonec. „Pověz mi, co tě tak vyvedlo z míry.“

Tim starší znovu zaváhal a zhluboka se nadechl. Jeho sípavý dech se na lince rozléhal jako hadí syčení. „Zrovna v den jejích narozenin, věřil bys tomu? Ze všech dní si vybere zrovna den jejích čtrnáctých narozenin. To je tak nechutné...“

Ricky na židli strnul. Za očima mu vyšlehly vzpomínky. Uvědomil si, že měl na tuto souvislost přijít okamžitě. Ze všech jeho příbuzných měl pouze jediný neskutečnou shodou okolností narozeniny ve stejný den jako on. Malá holčička, jejíž obličej si vybavoval s takovými obtížemi a s níž se setkal pouze jednou, na sestřině pohřbu. V duchu si začal spílat: *Sem jsi měl zavolat ze všeho nejdřív.* Dal si nicméně záležet, aby se mu rozčarování neprojevovalo v hlase.

„Co se stalo?“ zeptal se lapidárně.

„Někdo jí nechal ve školní skříňce blahopřání k narozeninám. Znáš to, takovou tu přeslazenou, přehnaně velkou a banálně sentimentální pohlednici, jaké se prodávají v nákupních centrech. Ještě teď si lámou hlavu, jak se tam ten hajzl dostal a jak se mu podařilo otevřít její skříňku, aniž si toho někdo všiml. Kde byla, sakra, ostra-ha? Neuvěřitelné. Zkrátka když Mindy dorazila do školy, našla ve skříňce to blahopřání, a protože si myslela, že je od některé z kamarádek, tak ho normálně otevřela. A co se nestalo? Vnitřek blahopřání byl vystlán nechutnou pornografií. Plnokrevným pornem, které nenechává vůbec nic fantazii. Fotkama ženských svázaných provazy, řetězy a kůží a przněných na všechny možné způsoby všemi možnými pomůckami. Ryzí hardcore se třema X. A na blahopřání ten člověk napsal: *Tohle hodlám provést i tobě, jen co tě zastihnu samotnou...*“

Ricky se na židli ošil. Rumpelstiltskin, pomyslel si.

„A policie?“ dotázal se. „Co vám na to řekla?“

Timothy Graham si opovržlivě odfrkl. Ricky si dokázal živě představit, že podobně shazovačným projevem jeho synovec už léta častuje lajdácké studenty a dokáže tím v nich vyvolat panickou hrůzu, avšak v daném kontextu to byl spíše výraz bezmoci a zmaru.

„Místní policie,“ prohlásil rázně, „to jsou samí idioti. Naprostí idioti. Vesele mi oznámí, že dokud neexistují závažné a věrohodné

důkazy, že někdo aktivně Mindy šmíruje, nemůžou nic dělat. Potřebují nějaký otevřený čin. Jinými slovy ji někdo nejdřív musí skutečně napadnout. Idioti. Myslí si, že ta pohlednice včetně obsahu byla jen nějaký kanadský žertík. Nejspíš od někoho z vyššího ročníku. Nebo od někoho, komu jsem dal na poslední vysvědčení špatnou známku. Pochopitelně, něco takového není v dnešní době ani zdaleka vyloučeno, ale..." Profesor dějepisu se zarazil. „Cokdybys mi teď něco řekl o tom svém bývalém pacientovi? Je to sexuální delikvent?“

Ricky zaváhal a odpověděl: „Ne. Vůbec ne. Tohle na něj vůbec nevyjadřává. Vážně, on je neškodný. Snad jen trochu otravný.“

Přemýšlel, jestli synovec vycítí z jeho hlasu lež. Pochyboval o tom. Ten člověk byl rozlícený, rozrušený a pohoršený, takže bylo nepravděpodobné, že by se mu podařilo odhalit občasné odchýlení od pravdy.

Timothy Graham chvíli neříkal nic. „Já ho zabiju,“ prohlásil nakonec ledově. „Mindy celý den brečí. Myslí si, že ji chce někdo znásilnit. Je jí pouhých čtrnáct, nikdy v životě nikomu nezkřivila vlasek na hlavě, všechno si příšerně bere a s takovým svinstvem ještě nikdy nepřišla do styku. Pripadá mi, jako by si ještě včera hrála s medvídky a panenkou Barbie. Pochybuju, že toho dneska nebo v příštích pár dnech nějak zvlášť mnoho naspí. Jenom doufám, že ji to zděšení nějak nepoznamená.“

Ricky ani nedutal. Timothy se odmlčel, aby popadl dech, a pokračoval.

„Je to možné, strejdo Fredericku? Ty seš přece na tyhle věci expert. Může se někomu takhle rychle změnit život?“

Ani tentokrát Ricky neodpověděl, ale synovcova otázka v něm ještě dlouho rezonovala.

„Je to strašné... Prostě strašné,“ chrlil ze sebe Timothy Graham. „Zoufale se snažíš ochránit svoje dítě před poznáním, jak nechutný a zlý svět doopravdy je, a pak jednou vteřinku nejsi ve střehu a bác ho! Trefí tě to. Možná to není ten nejhorší případ ztracené nevinosti, o jakém jsi kdy slyšel, strejdo Fredericku, ale nepřál bych ti poslouchat, jak si tvoje milovaná holčička, která nikdy v životě neublížila živé duši, může v den svých čtrnáctých narozenin oči vyplakat, protože jí chce někdo někde uškodit.“

A s těmito slovy profesor dějepisu zavěsil.

Ricky Starks se opřel o židli a hvízdavě vyfoukl vzduch skrz přední zuby. Čin, jehož se Rumplestiltskin dopustil, ho jakýmsi způsobem znepokojoval a zároveň uchvacoval. Rychle v duchu probral sled posledních událostí. Vzkaz vyslaný dospívající dívce neobsahoval žádnou spontánnost: vše bylo vykalkulované a účinné. Rumplestiltskin si dal očividně práci a studoval i Rickyho praneře. Jeho čin navíc dokládá jisté schopnosti, které Ricky pokládal za vhodné vzít v úvahu. Například se mu podařilo vyhnout školní ostraze a nadto prokázal téměř kasařskou schopnost otevřít zámek bez poškození. Stejně nepozorovaně pak ze školy odešel a ze západního Massachusetts se po dálnici přesunul rovnou do New Yorku, kde zanechal druhý vzkaz v Rickyho čekárně. Na samotném načasování akce nebylo nic obtížného – cesta na tuto vzdálenost mohla trvat přibližně čtyři hodiny –, ale vyžadovalo jistý stupeň plánování.

Rickyho však trápilo něco jiného. Znovu se na židli ošil.

Synovcova slova jako by se v ordinaci rozléhala, odrážela od stěn a plnila prostor kolem Rickyho podivným žářem: *ztracená nevinost*.

Ricky se nad těmito slovy zamyslel. Někdy se stávalo, že pacient řekl v průběhu terapie něco, co mělo přímo elektrizující kvalitu, protože to sršelo vhladem, záblesky porozumění či jasnozřivostí obtěžkanou pokrokem. Po těchto momentech každý analytik prahl. Obvykle je doprovázel jistý pocit dobrodružství a satisfakce, protože signalizovaly úspěch na dlouhé cestě léčby.

Ne ovšem tentokrát.

Tentokrát pocítil Ricky v nitru neuhasitelnou beznaděj, která kráčela ruku v ruce se strachem.

Rumplestiltskin zaútočil na jeho praneře v okamžiku dětské zranitelnosti. Využil chvíle, jež měla být naplněna vzpomínkami plnými radostí a rozpuku – dívčinyých čtrnáctých narozenin –, a proměnil ji v ošklivou a děsivou událost. Byla to nejpádnejší výhrůžka, jakou si Ricky dokázal představit; nejprovokativnější, jakou byla jeho mysl ještě schopna obsáhnout.

Položil si ruku na čelo, jako by náhle pocítil horečku. Překvapilo ho, že si na čele nenahmatal pot. Napadlo ho, že lidé pokládají

hrozby za cokoliv, co vystavuje riziku jejich bezpecnost. Muž s pistolí či nožem a sexuální posedlostí. Opilý řidič za volantem auta nabírajícího na dálnici bezohledně rychlost. Zákeřná nemoc podobná té, která zabila jeho manželku, užirající člověku vnitřnosti.

Ricky vstal ze židle a začal nervózně přecházet sem a tam.

Bojíme se, že nás někdo zabije. Mnohem horší však je, když nás někdo zničí.

Pohlédl na Rumpelstiltskinův dopis. *Zničit*. Také pisatel použil tento výraz, jedním dechem se slovem *zkáza*.

Jeho protivníkem byl tedy někdo, kdo chápal, že pro člověka je mnohdy největším ohrožením a nejtvrdějším oříškem něco, co pramení z jeho nitra. Že bolestné následky něčeho trýznivého mohou být daleko hlubší než pouhý úder pěstí. A že tedy skutečnou bolest mnohdy nezpůsobuje ona pěst, jako spíše emoce s ní spojené. Ricky se náhle zarazil a otočil se k malé knihovně, která se táhla podél jedné z bočních stěn ordinace. Stály zde seřazeny řady textů – vesměs lékařských příruček a odborných časopisů. Celkem vzato se v těchto publikacích ukrývaly doslova statisíce slov, která s klinickou chladností pitvala lidské emoce. Ricky během okamžiku pochopil, že všechny tyto vědomosti mu budou v tomto případě pravděpodobně bezcenné.

Chtělo se mu vytrhnout z některého regálu učebnici, nalistovat rejstřík, najít pod písmenem *R* výraz *Rumpelstiltskin* a pak otevřít knihu na stránce, kde bude suchým a přímočarým jazykem uveden popis muže, který mu napsal dnešní dopis. Vědomí, že žádný podobný výraz v žádné knize nenajde, v něm vyvolalo vlnu strachu. V tomtéž okamžiku se přistihl, že v duchu odtrhl pozornost od knih, které až do této chvíle definovaly jeho kariéru, a místo nich si vybavil úryvek z románu, který nečetl od vysoké školy. *Krasy*, pomyslel si. *Winstona Smitha strčili do místnosti s krysami, protože věděli, že je to jediná věc na tomto světě, které se skutečně děsí. Ne smrti. Ne mučení. Krys.*

Rozhlédl se po svém bytě a ordinaci, které dle jeho názoru do značné míry definovaly jeho osobnost a kde se po mnoho let cítil příjemně a šťastně. V tom okamžiku ho napadlo, zda se to teď všechno změní a zda se i tyto prostory mohou zničehonic proměnit v jeho vlastní fiktivní Místnost 101. V místo, kde přechovávají tu nejhorší věc na světě.

Byla právě půlnoc a on se cítil hloupě a navýsost osaměle.

Jeho ordinace byla poseta žlutohnědými obálkami, útržky papíru, stohy zápisníků, kancelářskými archy a také již nejméně deset let zastaralým kazetovým přehrávačem, na němž se válela malá hromádka mikrokazet. Každá z těchto položek představovala skrovnou dokumentaci, kterou Ricky během let nashromáždil o jednotlivých pacientech. Nechyběly zde informace o snech, naškrábané poznámky o klíčových asociacích, které si pacienti utvořili nebo jež ho v průběhu terapie napadly – sebezprozrazující slova, fráze, vzpomínky. Pokud by mělo nějaké umělecké dílo vyjádřit přesvědčení, že psychoanalýza je stejně tak umění jako lékařský obor, nemohlo by tuto skutečnost vystihnout lépe než chaos kolem. Ricky totiž nedisponoval žádnými systematicky utříděnými kartami s uvedením výšky, váhy, rasy, náboženství či národnosti. Neměl žádné chytře uspořádané dokumenty prozrazující krevní tlak, teplotu, tepovou frekvenci či výskyt látek v moči. Nemohl se opřít o žádné setříděné a snadno přístupné tabulky s uvedením jmen, adres, nejbližších příbuzných a diagnóz jednotlivých pacientů.

Ricky Starks totiž nebyl internista, kardiolog ani patolog, aby přistupoval ke každému pacientovi s cílem nalézt jasně definovanou odpověď na dané onemocnění a aby si vedl obsáhlé a podrobné poznámky o léčbě a pokroku. Jeho specializace se vzpírala vědě, která si svým způsobem podmanila jiné obory medicíny. Tato vlastnost do jisté míry činila z psychoanalytiků lékařské outsidersy, na což záhy přišla většina mužů a žen, které tato profese přitahovala.

Ricky teď nicméně stál uprostřed tohoto rostoucího nepořádku a připadal si jako člověk, který se vynořil z podzemního krytu poté, co se mu nad hlavou přehnalo tornádo. Připadalo mu, že má sklon nevšímat si, v jaký chaos se jeho život ve skutečnosti proměnil, dokud se neobjeví nějaká velká a rozvratná událost, která se prožene kolem a rozmetá jeho pečlivě nabytou rovnováhu. Snaha pro-

kousat se několika desítkami let praxe a stovkami každodenních terapií byla pravděpodobně beznadějná.

Protože Ricky měl už nyní podezření, že Rumplestiltskin mezi těmito záznamy nebude.

Alespoň ne v okamžitě identifikovatelné formě.

Byl si absolutně jist, že kdyby osoba, která napsala onen dopis, někdy poctila jeho pohovku a absolvovala na ní jakoukoliv měřitelnou terapii, určitě by ji byl poznal. Podle tónu. Literárního slohu. Veškerých očividných návalů vzteku, zloby a běsu. Tyto prvky by pro něj byly stejně zřetelné a nezaměnitelné jako otisk prstu pro detektiva. Byly by to výmluvné stopy, vůči nimž by byl ve střehu.

Věděl, že tento předpoklad obsahuje jistou dávku arogance. A měl za to, že by bylo nerozumné podceňovat Rumplestiltskina přinejmenším do chvíle, než se o něm dozví mnohem více. Zároveň si však byl jist, že žádný pacient, s nímž kdy absolvoval obvyklou psychoanalýzu, by se mohl po letech vrátit, zatrpklý a rozlícený, a že by zároveň dokázal změnit své chování natolik, aby Ricky neodhalil jeho totožnost. Jistě, bývalí pacienti se k němu mohli vrátit, ale bezpochyby by si pak v nitru stále nesli jizvy, které je přinutily ho kdysi vyhledat. Mohli se vrátit sklíčením či afektováním, protože psychoanalýza rozhodně není antibiotikem na duši; nedokáže vykořenit nákazu zoufalství, která některé lidi ochromuje. Byli by rozeznání, měli by pocit, že ztratili spoustu let řečením a že se na jejich stavu nic podstatného nezměnilo. Toto vše bylo možné, přestože se Rickymu během téměř tří desítek let psychoanalytické praxe přihodilo jen pramálo podobných nezdarů. Alespoň pokud mu bylo známo. Nebyl však tak domýšlivý, aby věřil, že každá terapie je bez ohledu na délku trvání vždy zcela úspěšná. Některé terapie musely být zákonitě méně bezproblémové než jiné.

Museli existovat lidé, kterým nepomohl. Nebo pomohl méně. Kteří učinili od pokroku daného jeho terapií krok zpět směrem k předešlému stavu. Kteří znovu sklouzli do strnulosti. Kteří znovu propadli zoufalství.

Z Rumplestiltskina však vyzařoval úplně jiný obrázek. Tón jeho dopisu i vzkaz adresovaný Rickymu prostřednictvím jeho čtrnáctileté praneteře svědčil o vypočítavé, agresivní a zvráceně sebevědomé osobě. Psychopat, pomyslel si Ricky, a bezděky tak dal kli-

nickou nálepku člověku, jehož obraz zatím nenesl v jeho mysli žádné zřetelné kontury. To samozřejmě neznamenovalo, že Ricky Starks během své kariéry jednou či dvakrát neléčil člověka s psychopatickými sklony. Žádný z nich však nikdy neprojevoval tak hlubokou nenávist a fixaci jako Rumplestiltskin. A přesto byl někdo, koho Ricky léčil méně než úspěšně, napojen na pisatele dopisu.

Ricky si uvědomil, že klíč k úspěchu spočívá ve stanovení, kteří pacienti připadají z tohoto hlediska v úvahu, a jejich následného vystopování k Rumplestiltskinovi. Neboť spojitost mezi oběma osobami musela bezpochyby spočívat právě zde – alespoň o tom byl Ricky po několikahodinovém uvažování přesvědčen. Osoba, jež po něm chtěla, aby spáchal sebevraždu, byla něčím dítětem, partnerem či milencem. Prvním úkolem, pomyslel si Ricky rázně, tak bude určit, který z pacientů přerušil léčbu za nejneuspokojivějších okolností. A pak už se stačí zpětně rozhlédnout kolem něj.

Prokličkoval nepořádkem v ordinaci zpátky ke stolu a sebral Rumplestiltskinův dopis. *Existuji někde ve tvé minulosti.* Ricky na tato slova chvíli upřeně civěl a pak se ohlédl na stohy poznámek roztroušených po ordinaci.

No dobrá, řekl si v duchu. Především si musím udělat pořádek v profesní minulosti. A najít segmenty, které lze vyloučit.

Hlasitě si povzdechl. Dopustil se během nemocniční stáže před více než pětadvaceti lety nějaké chyby, která se teď k němu oklikou vrátila, aby ho pronásledovala? Dokáže si vůbec vzpomenout na své první pacienty? V rámci vlastního analytického výcviku se tehdy podílel na studii paranoidních schizofreniků, kteří byli hospitalizováni na psychiatrickém oddělení v nemocnici Bellevue. Studie se zabývala stanovováním faktorů předvídatelnosti u násilných zločinů a neseskala se s klinickým úspěchem. Ricky se však v jejím rámci seznámil a aktivně podílel na některých léčebných plánech u lidí, kteří spáchali závažné trestné činy. Bylo to jeho nejbližší setkání se soudní psychiatrií a jemu se tehdy příliš nelíbilo. Jakmile práce na studii skončila, okamžitě se uchýlil zpět do mnohem bezpečnějšího a fyzicky nenáročnějšího světa Freuda a jeho stoupenců.

Ricky náhle pocítil žízeň, jako by mu hrdlo spaloval žár.

Uvědomil si, že o zločinu a zločincích neví prakticky vůbec nic. V oboru násilí neměl žádné zvláštní znalosti. Vlastně se o tuto ob-

last téměř nezajímal a pochyboval, že vůbec zná nějaké soudní psychiatry. Do jeho mimořádně malého okruhu příležitostných přátel a profesních známých, s nimiž udržoval styky, každopádně žádný nepatřil.

Pohlédl na příručky lemující regály jeho knihovny. Měl zde Krafft-Ebingovu původní práci o sexuální psychopatologii. To však bylo vše a Ricky dost pochyboval, že Rumplestiltskin je sexuální psychopat, byť jeho praneteři adresoval pornografické sdělení.

„Kdo jsi?“ dotázal se nahlas.

A pak zavrtěl hlavou.

„Vlastně ne,“ řekl pomalu. „Nejprve: co jsi?“ Teprve až si odpovím na tuhle otázku, pomyslel si v duchu, dokážu definovat, *kdo* jsi.

Však já to zvládnu, ujišťoval se ve snaze zvednout si sebevědomí. Zítra se posadím, osvěžím si paměť a sestavím seznam bývalých pacientů. Ty poté rozdělím do kategorií, které budou zahrnovat všechny fáze mého profesního života. A pak začnu s vyšetřováním. Najdu neúspěšnou terapii, která mě už na tohle Rumplestiltskina navede.

Vyčerpaný a vůbec ne jistý, že se mu podařilo něčeho dosáhnout, se Ricky vypotácel z ordinace do malé ložnice. Byl to prostý, poustevnický zařízený pokoj s nočním stolkem, prádelníkem, skromnou skříní a jedinou postelí. Kdysi zde stávalo dvoulůžko se zdobenou pelestí a na stěnách visely pestrobarevné obrazy, ale po manželčině smrti Ricky postel prodal a vybral na její místo něco jednoduššího a užšího. Rovněž křiklavé tretky a umělecká díla, jimiž manželka svého času ložnici vyzdobila, odtud z valné části zmizely. Její svršky věnoval Ricky charitě, šperky a osobní předměty pak zaslal třem dcerám její sestry. Na prádelníku měl stále vystavenou fotografii, na níž figurovaly dvě z nich a která byla pořízena jednoho azurového letního rána před patnácti lety u jejich farmářské usedlosti ve Wellfleetu. Většinu ostatních rodinných památek však Ricky po manželčině smrti systematicky zlikvidoval, poněvadž v nich viděl vnější známky její někdejší přítomnosti. Pomalá a bolestivá smrt následovaná tříletým ničením vzpomínek.

Ricky se svlékl a s rozvážnou pečlivostí si složil kalhoty a pověsil modré sako. Košile putovala do koše se špinavým prádlem a kravatu hodil Ricky na prádelník. Ve spodním prádle se svalil na

okraj postele a litoval, že nemá více energie. V nočním stolku přechovával ampuli se zřídka kdy používanými prášky na spaní. Jejich expirační doba již dávno vypršela, ale Ricky předpokládal, že budou stále natolik účinné, aby ho přenesly přes dnešní noc. Spolkl jednu tabletku a malý kousek druhé v naději, že mu rychle přinesou hluboký a umrtvující spánek.

Chvíli seděl na posteli, přejížděl rukou po hrubém bavlněném povlečení a přemýšlel, že je dost pokrytecké, když analytik s příchodem noci zoufale touží, aby jeho odpočinek nemařily sny. Sny jsou přece důležité podvědomé hádanky, v nichž se zrcadlí srdce. Ricky to věděl stejně jako fakt, že obecně vzato lze jen přivítat, když se lidská mysl po těchto dráhách ubírá. Dnes v noci se však cítil zdeptaný, a tak jen malátně ležel na zádech, cítil, jak v jeho útroběch stále rychle kmitá tep, a dychtivě toužil, aby ho léky konečně dostrkaly pod závoj tmy. Naprosto vyčerpán důsledky jediného výhrůžného dopisu si v tomto okamžiku připadal mnohem starší než na třiapadesát nahromaděných let.

Jeho první pacientka v tento poslední den před plánovanou měsíční srpnovou dovolenou dorazila přesně v sedm hodin ráno a ohlásila svůj příchod třemi výraznými zazvoněními na zvonek v čekárně. Rickymu se zdálo, že terapie proběhla dobře. Nic zvlášť vzrušujícího, nic dramatického. Zato trvalý pokrok. Její terapie se točila kolem přehnaně agresivních rodičů, kteří v jejím dětství vytvořili atmosféru honby za úspěchy spojenou s nedostatkem náklonnosti. V důsledku toho se pacientka během terapií s Rickym často chovala netrpělivě a dychtivě hltala postřehy, které se shodovaly s tím, co si o sobě přečetla na Institutu pro psychoanalýzu, kde působila jako sociální pracovnice. Ricky ji musel neustále krotit a snažil se jí vysvětlit, že znát fakta ještě neznamená jim porozumět.

Když si nyní lehce odkašlal, zavrtěl se v křesle a řekl: „Obávám se, že dnes už náš čas vypršel,“ mladá žena, která mu právě popisovala svého nového přítele s pochybným potenciálem, si povzdechla. „No, uvidíme, jestli se ode dneška za měsíc ještě budeme mít o kom bavit...“ Což Rickyho přimělo k úsměvu.

Pacientka si přehodila nohy přes pohovku a řekla: „Tak hezkou dovolenou, doktore. Uvidíme se v září.“ Popadla drobnou kabelku a chvatně odešla z ordinace.

Celý den jako by probíhal ve znamení normalnosti.

Do ordinace vstupoval jeden pacient za druhým a všichni přinášeli jen pramálo emocionálních dobrodružství. K jeho dovolené se vesměs stavěli s nadhledem a Ricky měl v nejednom případě podezření, že se v sobě podvědomě pokoušejí zadržovat pocity, jejichž analýza bude muset být o měsíc odložena. To, co mu zatajovali, pro něj bylo samozřejmě stejně fascinující jako vše, co mu řekli, a Ricky si u takových pacientů dával na tyto mezery ve vypravování dobrý pozor. Choval neskonalou víru ve svou schopnost přesně si zapamatovat vyřčená slova a fráze, které mu po měsíční přestávce mohly přinést netušené plody.

Ve volných minutách mezi terapiemi se začal v duchu pečlivě probírat uplynulými roky a vytvářet soupis pacientů, jejichž jména si zapisoval do prázdného bloku. S postupem dne se jejich seznam prodlužoval. Uvědomil si, že má stále pronikavou paměť, což ho velmi povzbudilo. Jediné závažné rozhodnutí, které musel toho dne učinit, přišlo na začátku polední přestávky, kdy by se za normálních okolností vydal na každodenní procházku, přesně jak mu ji Rumplestiltskin popsal. Dnes se ovšem zarazil: jedna část jeho já toužila porušit zavedenou rutinu, kterou mu pisatel dopisu tak dokonale vylíčil, a dát tak najevo určitý vzdor. Pak si ovšem uvědomil, že mnohem vzdorovitější bude v tradici pokračovat a doufat, že si to osoba, která ho pozoruje, vyloží jako projev jeho neohroženosti. V poledne tedy vyrazil do ulic; absolvoval stejnou trasu jako každý den, našlapoval na stejné dlaždice na chodnících a vdechoval těžký městský vzduch se stejnou pravidelností jako kdykoliv předtím. Nebyl si jist, zda si přeje, aby ho Rumplestiltskin pozoroval, nebo raději ne. Zjistil ovšem, že za každým jeho krokem jako by se rozléhala ozvěna, a nejednou v sobě musel přemáhat nutkání rychle se otočit a zjistit, jestli ho někdo nesleduje. Když se pak vrátil do svého bytu, chvíli jen ztěžka oddechoval úlevou.

Terapie s odpoledními pacienty probíhaly podobně jako u ranní skupiny.

Několik jich projevilo jistou roztrpčenost z Rickyho dovolené, což ale Ricky očekával. Pár jich vyjádřilo určité obavy a také špetku úzkosti. Zavedená rutina každodenních padesátiminutových terapií měla silný účinek a několik pacientů znepokojovalo vědomí, že

se bez této životní kotvy budou muset nějakou dobu obejít. Obě strany si však zároveň uvědomovaly, že dovolená brzy uběhne a čas strávený mimo analytikovu pohovku může vést k užitečným postřehům o celém léčebném procesu. Všechno, každý okamžik, cokoliv prožitého v běžném životě může být spojeno s pochopením podstaty věci. Právě tyto momenty činily terapii fascinující pro pacienta i lékaře.

Minutu před pátou pohlédl Ricky z okna. Světu za ordinací stále vládl krásný letní den: jasné slunce, teplota šplhající přes třicítku. Žár velkoměsta měl v sobě jistou neodbytnost, s níž si naléhavě vyžadoval pozornost okolí.

Po chvíli odtrhl Ricky oči od okna, protože zaslechl trojí zazvonění. Postavil se, zamířil ke dveřím a rychle je otevřel, aby mohl do ordinace bez čekání vstoupit věčně netrpělivý pan Zimmerman. V předpokoji se totiž Zimmerman zdržoval nerad. Objevil se vždy několik vteřin před začátkem terapie a očekával, že bude bezodkladně vpuštěn dovnitř. Ricky ho jednoho chladného zimního večera tajně pozoroval, jak přechází před domem sem a tam, každých několik vteřin se zarputile dívá na hodinky a snaží se silou vůle popohnat čas, aby nemusel čekat uvnitř. Několikrát cítil Ricky pokušení nechat svého pacienta pár minut tvrdnout před ordinací, aby se ho pokusil přimět k pochopení, proč je vlastně tak důležité být dokonale přesný. Zatím to ovšem neudělal. Místo toho každý pracovní den přesně v pět hodin odpoledne otevřel dveře, aby se rozhněvaný Zimmerman mohl nahrnout do ordinace, mrštit sebou na pohovku a okamžitě ze sebe začít chrlit vodopád sarkasmů a vzteklého líčení všech křivd, které na něm ostatní toho dne spáchali. Než tedy nyní Ricky otevřel dveře, zhluboka se nadechl a nasadil svůj nejlepší pokerový výraz. Ať už si on sám připadal, že má v ruce trojičku a dvojičku, anebo že nedrží vůbec nic, pro Zimmermana měl každý den vyhrazen týž nezúčastněný výraz.

„Dobré odpoledne,“ vyhrkl svůj standardní pozdrav.

V čekárně však Roger Zimmerman nestál.

Místo něj se Ricky náhle díval na oslnivě krásnou a sošnou mladou ženu.

Měla na sobě dlouhý černý plášť, který jí splýval až k botám a jenž se do dnešního rozpáleného letního dne ani trochu nehodil,

a tmavé sluneční brýle, které si žena záhy sňala, a odhalila tak své pronikavě zářivé zelené oči. Její věk Ricky odhadoval na něco přes třicet. Byla to žena, jejíž povážlivě krásný vzhled byl právě v nejlepším rozkvětu a jejíž chápání světa již netupila mladickost.

„Promiňte...“ řekl Ricky váhavě. „Ale...“

„Totiž,“ odvětila mladá žena nenuceně, pohodila světlými vlasy sahajícími jí po ramena a učinila jemné gesto rukou. „Zimmerman se dnes nedostaví. Přišla jsem místo něj.“

„Ale on...“

„On už vás nebude potřebovat,“ pokračovala žena. „Dnes přesně ve dvě třicet sedm odpoledne se rozhodl ukončit léčbu. Podivnou shodou okolností se právě v té době nacházel ve stanici metra na Dvaadevadesáté ulici a ke svému rozhodnutí dospěl po mimořádně krátkém rozhovoru s panem R. A byl to právě pan R., kdo ho přesvědčil, že již vaše služby nepotřebuje a ani po nich netouží. Dlužno dodat, že k našemu překvapení nebylo pro pana Zimmermana nikterak obtížné své rozhodnutí učinit.“

Načež se žena protáhla kolem ohromeného doktora do ordinace.

„Tak,“ řekla mladá žena žoviálně, „a záhada se začíná rozplétat.“

Ricky se za ní beze slova odšoural do místnosti a sledoval, jak si ji žena prohlíží. Její oči chvíli setrvaly na pohovce, pak na křesle, na pracovním stole. Přistoupila k policím s knihami, začala pročitat nezáživné tituly na tlustých hřbetech a pokyvovala přitom hlavou. Přejela prstem po hřbetě jednoho textu, zadívala se na prach, který jí ulpěl na konečku prstu, a zavrtěla hlavou. „Moc se nepoužívá...“ zamumlala. Dlouze se na Rickyho zadívala a vyčítavě řekla: „Jakže? Ani jediný svazek poezie či beletrie?“ Přistoupila ke krémově natřené stěně, kde visely Rickyho diplomy a několik malých uměleckých děl včetně středně velkého portrétu samotného Sigmunda Freuda v dubovém rámu. Velikán držel na obrázku všudypřítomný doutník, jeho hluboce zapadlé oči se uhrančivě dívaly do dále a jeho dolní čelist, která mu v posledních letech života způsobovala tak nesnesitelnou bolest, byla porostlá bílým plnovousem. Žena poklepala na sklo portrétu dlouhým prstem zakončeným nehtem sytě červené barvy.

„Není zajímavé, jak si příslušníci každé profese věší na zeď nějakou ikonu? Kdybych šla například navštívit kněze, měl by tam někde Ježíše na kříži. Rabín by měl Davidovu hvězdu nebo sedmiramenný svícen. A každý tuctový politik si zase vyvěšuje obrázek Lincolna nebo Washingtona. Na tohle by opravdu měl být zákon. Lékaři mívají rádi po ruce plastové průřezové modely srdce, kolena nebo nějakého jiného orgánu a jeden můj známý programátor v Silicon Valley má na stěně své kukaně portrét Billa Gatese, kterému se denně klaní. Psychoanalytik jako vy, Ricky, zase potřebuje obrázek svatého Sigmunda. Tak, aby každý příchozí okamžitě věděl, kdo ve skutečnosti vytvořil základní pravidla. A taky vám to zřejmě propůjčuje drobný kousek legitimacy, kterou by jinak mohl někdo zpochybnit.“

Ricky Starks mlčky sebral křeslo a přesunul ho do prostoru před svým pracovním stolem. Nato přešel na protější stranu a pokynul mladé ženě, aby se posadila.

„Cože?“ zeptala se křepce. „To se ani nedostanu na onen příslavečný gauč?“

„To by bylo předčasné,“ odvětil Ricky chladně a ukázal podruhé. Mladá žena ještě jednou přešla zářivýma očima místnost, jako by se snažila vrýt si do paměti veškeré zařízení, a kecla sebou do křesla. Loudavě se v něm uvelebila, sáhla si do kapsy černého přšipláště a vytáhla z něj krabičku cigaret. Jednu vyklepala, zasunula si ji mezi rty, škrtila průhledným plynovým zapalovačem, ale plamen poté zastavila pár centimetrů od konce cigarety.

„Á,“ řekla a po tváři jí přeběhl pomalý smích, „jsem to ale neomalená. Nedal byste si taky čouda, Ricky?“

Analytik zavrtěl hlavou. Její úsměv nemizel.

„Jistěže ne. Kdy jste s tím vlastně přestal? Před patnácti lety? Před dvaceti? Vlastně ne, Ricky, myslím, že to bylo v roce 1977, pokud mne pan R. informuje správně. Přestat v té době muselo být statečné, Ricky. Mnoho lidí si tehdy připalovalo bez přemýšlení. Mladý Ricky, lékař v zácviu, se však své závislosti dokázal zbavit, přestože byl tehdy tento zlozvyk populární a ani zdaleka ne tak společensky nepřijatelný jako dnes. To o něčem svědčí.“

Mladá žena si zapálila cigaretu, jedenkrát dlouze potáhla a beze spěchu vyfoukla kouř do prostoru.

„Máte popelník?“ zeptala se.

Ricky sáhl do zásuvky stolu, vytáhl popelník, který tam schovával, a položil ho na okraj stolu. Mladá žena okamžitě cigaretu zamáčkla.

„Tak,“ řekla. „Štiplavého smradu už tu máte dost, abyste si na tu dobu vzpomněl.“

Ricky chvíli počkal a pak se zeptal: „A proč je důležité, abych si na tu dobu vzpomněl?“

Žena obrátila oči v sloup, pohodila hlavou dozadu a vyloudila dlouhý vřeštivý smích. Její pronikavé chechtání bylo vzhledem k situaci naprosto nepatřičné, jako řehtání v kostele nebo cembalo na letišti. Když její smích konečně uvadl, probodla Rickyho jediným pronikavým pohledem. „Je důležité, abyste si pamatoval všechno.“

I z této návštěvy, Ricky. Copak to neplatí o každém pacientovi? Nikdy opravdu nevíte, co řeknou nebo kdy řeknou něco, co vám otevře jejich svět, je to tak? Takže musíte být neustále ve střehu. Protože nikdy přesně netušíte, kdy se mohou otevřít dveře a odhalit skrytá tajemství. Musíte být vždy připraven a vnímavý. Pozorný. Vždy ostražitý vůči slovu nebo historce, která pacientovi jen tak vyklouzne a vám prozradí mnohé, že ano? Copak to není trefné hodnocení psychoanalýzy?“

Ricky místo odpovědi přikývl.

„Fajn,“ řekla žena úsečně. „Takže proč byste si myslel, že se tato dnešní návštěva nějak liší od ostatních? I když se očividně liší.“

Ricky znovu neodpověděl. I tentokrát vteřinku či dvě mlčel a pouze si mladou ženu prohlížel v naději, že ji rozruší. Ona však působila podivně chladnokrevným a vyrovnaným dojmem a jeho mlčení – o němž Ricky věděl, že je mnohdy nejnepokojivějším zvukem ze všech – jako by na ni nepůsobilo. Konečně tiše řekl: „Jsem v nevýhodě. Vy evidentně víte mnoho o mně a přinejmenším něco o tom, co se děje v této místnosti, zatímco já ani neznám vaše jméno. Rád bych věděl, co máte na mysli tvrzením, že pan Zimmerman ukončil léčbu, protože se mi pan Zimmerman shodou okolností neozval, což je u něj mimořádně nepravděpodobné. A také bych rád věděl, jaký je váš vztah k člověku, jemuž říkáte ‚pan R.‘ a který je – jak předpokládám – touž osobou, jež mi poslala výhrůžný dopis podepsaný jako ‚Rumplestiltskin‘. Rád bych znal na tyto otázky odpovědi, a to promptně. V opačném případě zavolám policii.“

Žena se znovu usmála. Nevzrušeně.

„Srážka s realitou?“

„Odpovědi,“ zopakoval Ricky.

„Copak je nehledáme všichni, Ricky? Každý, kdo vstoupí těmi-to dveřmi do tohoto pokoje? Odpovědi?“

Ricky již nic neopáčil. Místo toho hmátl po telefonu.

„Copak si nedokážete představit, že právě o ně jde i panu R.? O odpovědi na otázky, které ho celá léta sužují. No tak, Ricky: copak nesouhlasíte s názorem, že i ta nejkrutější pomsta začíná jednoduchou otázkou?“

Tohle je fascinující, pomyslel si Ricky. Zájem, který by v něm tato poznámka za jiných okolností probudila, však nyní přehlušo-

vala jeho rostoucí podrážděnost z chování mladé ženy. Nevyzařovalo z ní nic než sebevědomá arogance. Položil ruku na sluchátko. Nenapadalo ho, co jiného by měl dělat.

„Prosím, odpovězte mi promptně na otázky,“ řekl. „Jinak předám celou věc policii a nechám za sebe jednat ji.“

„Copak nemáte sportovního ducha, Ricky? To nemáte zájem si tuhle hru zahrát?“

„Uniká mi, co je hravého na tom poslat nechutnou a ohrožující pornografii snadno ovlivnitelné dívce. A stejně tak nevidím nic hravého na naléhání, abych spáchal sebevraždu.“

„Ale Ricky,“ zaculila se žena, „copak by to nebyla největší hra ze všech? Přechytračit vlastní smrt?“

Při této větě se Ricky zarazil a jeho ruka se stále vznášela nad telefonem. Mladá žena na ni ukázala. „Vy můžete vyhrát, Ricky. Rozhodně však nevyhrajete v případě, že teď zvednete ten telefon a vytočíte 911. Protože pak někdo někde prohraje. Slib již padl a věřte mi, že bude dodržen. Kdyby nic jiného, tak pan R. drží slovo. A když onen někdo prohraje, prohrajete i vy. Toto je teprve první den, Ricky. Vzdát to hned teď by bylo jako přiznat porážku hned po úvodním výkopu. Ještě dříve, než míč vyletí z mlýna.“

Ricky odtáhl ruku zpátky.

„Vaše jméno?“ zeptal se.

„Pro dnešek a pro účely naší hry mi říkejte Virgil. Každý básník potřebuje múzu.“

„Virgil je mužské jméno.“

Žena, která si nechala říkat Virgil, zeširoka pokrčila rameny. „Mám přítelkyni, která si říká Rikki. Záleží na tom?“

„Ne. A váš vztah k Rumplestiltskinovi?“

„Je to můj zaměstnavatel. Je mimořádně zámožný a dokáže si zajistit nejrůznější druhy pomoci. Vlastně všechny druhy pomoci, bude-li chtít. Je schopen dosáhnout všech cílů a prostředků vedoucích ke splnění jakéhokoliv plánu, který se mu uhnízdí v mysli. A momentálně je zaujat vámi.“

„V tom případě předpokládám, že jako jeho zaměstnankyně máte k dispozici jeho jméno i adresu, které mi můžete jednoduše předat a jednou provždy ukončit tohle bláznovství.“

Virgil zavrtěla hlavou. „To bohužel ne, Ricky. Pan R. není tak naivní, aby opomněl zakrýt svou totožnost před pouhými děvčaty pro všechno, jako jsem já. A i kdybych vám dokázala pomoci, neudělala bych to. Nebylo by to zábavné. Představte si, že by se básník a jeho múza podívali na ceduli, na níž by stálo: ‚Vzdejte se vši naděje, vy, kdož sem vcházíte...!‘ Virgil by pokrčila rameny a řekla: ‚Nedá se svítit. Tam byste fakt chodit neměl...‘ Celá báseň by se tím zkasila. Pak byste nemohl napsat epopěj o tom, jak jste se odvrátil od pekelných bran, vidíte, Ricky? Kdepak. Těmi dveřmi musíte projít.“

„Tak proč jste tu tedy vy?“

„Už jsem vám to řekla. Myslel si, že byste mohl pochybovat o jeho upřímnosti – i když ta mladá dáma se svým suchopárným a zcela vyzpytatelným tatíkem v Deerfieldu, jejíž postpubertální city byly tak snadno přeuspořádány, pro vás mohla být dostatečně pádným signálem. Z pochybností však pramení váhavost a vy máte na hru jen dva týdny, což je dost krátká doba. A tak za vámi vyslal v dobré víře průvodce, aby vás pomohl nastartovat. Mne.“

„No dobrá,“ řekl Ricky. „Pořád mluvíte o nějaké hře. Jenže pro pana Zimmermana to žádná hra není. Na psychoanalýzu dochází už bezmála rok a jeho léčba je právě v důležité fázi. Se mnou si vy a váš zaměstnavatel, onen záhadný pan R., můžete zahrávat do libosti. To je jedna věc. Ale pokud do toho pletete mé pacienty, tak je to něco úplně jiného. Tím už překračujete hranici...“

Mladá žena zvaná Virgil zvedla ruku. „Ricky, snažte se nemluvit tak nabubřele.“

Ricky se zarazil a příkře se na ženu zadíval.

Ta jeho pohled ignorovala a s drobným mávnutím ruky dodala: „Zimmerman byl zvolen, aby se stal součástí hry.“

Ricky se zřejmě zatvářil užasle, protože si Virgil pospíšila s dovětkem: „Zpočátku se prý k tomu nestavěl příliš nadšeně, ale zakrátko projevil zvláštní druh zápalu. U tohoto konkrétního rozhovoru jsem ovšem přítomna nebyla, takže vám s podrobnostmi nemohu sloužit. Moje role byla jiná. Povím vám však, kdo se v této hře rovněž angažuje. Jedna poněkud znevýhodněná žena středního věku, která si říká LuAnne, což je jméno krásné, poměrně neobvyklé a nepříliš příhodné vzhledem k její svízelné situaci na

této planetě. Každopádně si myslím, Ricky, že by bylo moudré, abyste si po mém odchodu s LuAnne promluvil. Kdo ví, co byste se mohl dozvědět? Kromě toho nepochybuji, že budete vysvětlení hledat i u pana Zimmermana, ale jsem si docela jistá, že vám nebude tak rychle k dispozici. Jak už jsem říkala, pan R. je velmi zámožný a zvykl si vždy prosadit svou.“

Ricky se právě chystal požadovat lepší vysvětlení; na rtech se mu již napůl zformovala slova, ale vtom se Virgil postavila. „Nevadí,“ řekla chraplavým hlasem, „když si svléknu plášť?“

Ricky učinil rozmáchlé gesto, které naznačovalo souhlas. „Jak je libo,“ hlesl.

Žena se znovu usmála, pomalu si rozepjala přední patentky a rozvázala pásek. A pak si jediným náhlým pohybem strhla plášť z ramenou a nechala ho spadnout na podlahu.

Pod pláštěm neměla nic.

Položila si jednu ruku na kyčli a provokativně vytočila tělo směrem k Rickymu. Začala se otáčet, na chvíli mu ukázala záda a pak se znovu obrátila a zadívala se mu do tváře. Ricky jediným pohledem obsáhl celou její postavu a jeho oči přitom fungovaly jako fotoaparát: zachytily její ňadra, její pohlaví, její dlouhé nohy a nakonec se vrátily k jejím očím. Ty žhnuly očekáváním.

„Vidíte, Ricky,“ řekla Virgil tiše, „nejste tak starý. Necítíte, jak vám v nitru kolotá krev? A co drobné pnutí mezi nohama, ne? Mám docela slušnou postavu, vidíte?“ Zase se zahihňala. „Nemusíte odpovídat. Odpověď je mi dostatečně známa. Už jsem ji zažila dříve, s jinými muži.“

Její oči se stále zakusovaly do jeho pohledu, jako by trvaly na tom, že to ony budou kontrolovat, kam se Ricky dívá.

„Když muž poprvé spatří tělo nějaké ženy, Ricky,“ řekla Virgil a zeširoka se zašklebila, „vždy nastane tahle zázračná chvíle. Ta podívaná stojí za všechna dobrodružství. Jeho oči po ní jednoduše stečou jako voda po útesu, pěkně shora dolů. A pak, přesně jako u vás, nastane právě ve chvíli, kdy byste mi nejraději civěl mezi nohy, tenhle okamžik provinilého vizuálního kontaktu. Jako by se muž pohledem do mé tváře snažil říct, že mě stále vidí jako člověka, i když ve skutečnosti přemýšlí jako zvíře – bez ohledu na to, za jak vzdělaného a kultivovaného se snaží vydávat. Neděje se přesně toto právě teď?“